

(„Die Welt”, 29 IV 1958, nr 99). Wobec niepowodzenia polityki nakładania *embargo* na handel z krajami socjalistycznymi i niepewnej sytuacji gospodarczej w krajach kapitalistycznych, rewizja dotychczasowych stosunków handlowych wydaje się nieunikniona.

Z. N.

51,8 MILIONÓW LUDNOŚCI W NRF

Jak wynika z danych Federalnego Urzędu Statystycznego (*Statistisches Bundesamt*), liczba mieszkańców Niemieckiej Republiki Federalnej wynosiła z końcem 1957 r. (łącznie z Zagłębem Saary) 51 832 000 osób. W r. 1939 terytorium obecnej NRF zamieszkiwało 40,2 mln osób, czyli 11,6 mln mniej. W porównaniu z końcem 1948 r. liczba ludności NRF wzrosła o 5,1 mln, a z końcem 1950 r. o 3,8 mln osób.

Przyrost naturalny w latach ostatnich wynosił średnio ok. 250 tys. osób rocznie. Dalszą przyczyną szybkiego zwiększenia ludności NRF było uchodźstwo z Niemieckiej Republiki Demokratycznej oraz reemigracja z różnych krajów, m. in. z Polski. — Liczbę tzw. przesiedleńców podaje się na 9,1 mln, czyli 18% ogółu ludności

W porównaniu ze stanem z końca 1948 r. zagęszczenie ludności na kilometr kwadratowy wzrosło z 187 do 209 osób. — Podział na płci wykazuje 24,3 mln mężczyzn wobec 27,5 mln kobiet, na 100 mężczyzn przypada więc w NRF 113 kobiet. (m)

*

REALIZACJA UCHWAŁ KONFERENCJI KULTURALNEJ SED W NRD

Zagadnienia polityki kulturalnej są nadal szeroko omawiane w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Temat ten od czasu Konferencji Kulturalnej SED nabrał szczególnego znaczenia i nie schodzi odtąd z łamów czasopism, ciągle jest żywo dyskutowany na zjazdach, konferencjach i zebraniach.

Sprawom rozwoju socjalistycznej kultury poświęcona była Konferencja Związków Zawodowych, która odbyła się w Berlinie w dniach od 27—28 II br. Konferencja dała niezbędne wskazówki, jak należy prowadzić pracę kulturalną w zakładach produkcyjnych. Radzono też nad tym, w jaki sposób będzie można włączyć szeroki ogół robotników w aktywne, socjalistyczne życie kulturalne. Konferencja miała ponadto za zadanie rozprawić się z ideologicznymi i politycznymi niedociągnięciami masowej pracy kulturalnej związków i ustalić plan działalności kulturalno-wychowawczej Z. Z. w drugim planie 5-letnim. W konferencji wzięło udział 500 delegatów. Wśród gości było wielu działaczy i twórców. Zabierali głos m. in. literaci i muzycy, jak: Alfred Kurella, Hans Pischner, Hans Marchwita, Jan Koplowitz, Kuba i inni. Omówiono przykłady dobrej i niewłaściwej pracy kulturalnej. Za najbliższe zadanie uznano konieczność walki o wzmocnienie NRD i utrwalenie pokoju między narodami. W dniach od 28 lutego do 2 marca obradowała konferencja SED poświęcona zagadnieniom szkolnictwa wyższego. Udział w konferencji wzięło około 900 osób, profesorów, uczonych, działaczy na polu szkolnictwa wyższego i studentów. Referat programowy wygłosił sekretarz KC SED Kurt Hager. Mówił on o szybkim rozwoju szkolnictwa wyższego w NRD, o konieczności dokonania socjalistycznych przeobrażeń w dziedzinie planowego wychowania naukowo-technicznych sił fachowych. Hager dokonał przeglądu pracy ostatnich lat i stwierdził, że „niedostateczna znajomość marksizmu-leninizmu wśród pracowników naukowych i studentów jest główną przyczyną wystąpienia przejawów rewizjonizmu i teorii rewizjonistycznych we wszystkich prawie kierunkach studiów. Dyskusje, prowadzone w ubiegłych miesiącach przez partię przeciwko

poglądom rewizjonistycznym i innym fałszywym poglądom w naukach ekonomicznych, historycznych, w nauce o państwie i prawie, w filozofii i literaturze, świadczą, że ideologia burżuazyjna zdobywa wpływ we wszystkich dziedzinach, jeśli partia nie prowadzi otwartej i zasadniczej walki przeciwko niej”.

Prof. Hager wytknął wypaczenia niektórym naukowcom, którzy następnie ustosunkowali się w dyskusji do swoich błędnych koncepcji.

W drugiej części referatu prof. Hager omówił obszernie zagadnienia dotyczące: związku między nauką a praktyką, socjalistycznych zasad w dziedzinie badań, oceny osiągnięć nauki radzieckiej oraz drogi wiodącej młodzież do szkoły wyższej, wychowania socjalistycznego i jednolitego państwowego kierowania całym szkolnictwem wyższym, Konferencja szkolnictwa wyższego sformułowała na nowo wszystkie ideologiczne i administracyjne zadania wyższych uczelni. Streszczają się one w dwu punktach:

1. Na uniwersytetach i szkołach wyższych w rozprawach z reakcyjnymi teoriami i małomieszkańskimi, nienaukowymi poglądami musi być wywalczone pierwszeństwo idei naukowego socjalizmu.

2. Cała działalność nauczająca i badawcza musi być mocno związana z socjalistyczną praktyką i musi aktywnie popierać robotników, chłopów i inteligencję w ich walce o dalszy rozwój socjalistycznej gospodarki narodowej.

W dniach 18—19 marca powołano do życia w Lipsku Niemiecki Związek Historyków (*Deutsche Historiker Gesellschaft*). W pierwszym zjeździe uczestniczyło 460 osób; byli to historycy, nauczyciele historii, nauczyciele szkół politycznych i kulturalnych oraz bibliotekarze. Referat programowy Zjazdu pt. „Polityka i nauka historii, historyczna rola i zadania nauki historii w NRD” („Politik und Geschichtswissenschaft, die historische Stellung und Aufgabe der Geschichtswissenschaft in der DDR”) wygłosił prof. Engelberg. Po referacie wywiązała się ożywiona dyskusja. W następnym dniu obrad przyjęto statut Związku i wybrano prezydium. W skład jego weszło 28 znanych naukowców. Przewodniczącym wybrano jednogłośnie prof. dra Engelberga z Lipska. Celem Niemieckiego Związku Historyków jest praktyczne wcielanie zasad materializmu dialektycznego i historycznego w pracy naukowej i w szkolnictwie. Dalszym zadaniem Związku jest opracowanie naukowych podstaw historii, reprezentowanie postępowej nauki historii wobec międzynarodowych zespółów fachowych oraz ścisła współpraca ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej.

W początkach kwietnia odbyła się w Berlinie konferencja poświęcona a problematyce prawa państwowego. Na konferencji wygłosił przemówienie I sekretarz KC SED Walter Ulbricht. W swoim referacie zatyt. „Marxistowsko-leninowska nauka o państwie i jej zastosowanie w Niemczech” („Die Staatslehre des Marxismus-Leninismus und ihre Anwendung in Deutschland”) opublikowanym w „Neues Deutschland” z dnia 6. 4. 1958, podkreślił on, że na obecnym etapie rozwoju NRD, kiedy podstawy socjalizmu zostały zbudowane, wysuwa się coraz bardziej na czoło wychowawcza funkcja państwa. Następnie po krótkim naszkicowaniu najbliższych zadań państwa Walter Ulbricht z naciskiem podkreśla, że do urzeczywistnienia tych zadań niezbędny jest „rozwój socjalistycznej świadomości człowieka i przeprowadzenie socjalistycznej rewolucji w dziedzinie ideologii i kultury”. Tym samym raz jeszcze wypuklone zostało znaczenie, jakie Konferencja Kulturalna miała, ma i nadal mieć będzie, właśnie teraz, w chwili wejścia w życie ustawy o udoskonaleniu i uproszczeniu pracy aparatu państwowego w NRD. Tak więc polityka kulturalna, przeprowadzana obecnie przez władze państwowe lub organizacje masowe, jest częścią składową zadań wychowawczych państwa, jest częścią socjalistycznej rewolucji w dziedzinie ideologii i kultury. Problem wychowania młodego pokolenia to centralne zagadnienie polityki kulturalnej NRD.

Temu też problemowi była poświęcona 2-dniowa Konferencja Szkolnictwa, zorganizowana przez SED w ostatnich dniach kwietnia. Wzięło w niej

udział ponad 900 nauczycieli i wychowawców. Przemawiał do zebranych minister oświaty Fritz Lange, który wskazał konferencji jako zadanie powzięcie uchwał, zmierzających do gruntownych przemian w zakresie kształcenia i wychowania.

„Głównym problemem — mówił on — nauczania i wychowania dorastającego pokolenia w naszych szkołach ogólnokształcących, jest konieczność wypełnienia umysłów i serc naszych chłopców i dziewcząt wielką perspektywą przyszłości. Należy wzbudzić w nich zapał do budowy socjalizmu, wskazać im zadania, jakie mają spełnić dziś i w ciągu całego swego życia dla urzeczywistnienia tego dzieła. Trzeba ich przygotować do tego nauką opartą na postępowej wiedzy”.

Mówiąc o pozostałościach mieszczańskiej ideologii w dziedzinie pedagogiki, minister oświadczył:

„Trzeba wiedzieć, że w dziedzinie wychowania nie może być koegzystencji z pedagogiką mieszczańską i jej ideologią. Nie ma wątpliwości, że partia, opierając się na klasie robotniczej, nauczycielach i wychowawcach, przezwycięży przeszkody i przeprowadzi w otwartej dyskusji marksistowską pedagogikę we wszystkich szkołach i zakładach naukowo-pedagogicznych”. Za najważniejsze zadanie socjalistycznej szkoły minister Lange uważa wychowanie politechniczne:

„Nasz wysoko uprzemysłowiony kraj — powiedział on — daje gwarancję urzeczywistnienia wychowania politechnicznego, a nasze społecznie zakłady dały już częściowo tego przykład. Ważną rzeczą jest, by w dyskusjach z nauczycielami i rodzicami wyjaśnić, że rozwój świadomości socjalistycznej i przyswojenie zasad moralnych jest możliwe jedynie poprzez ściśle powiązanie nauki z praktyką i przez politechnizację nauczania. Zadaniem Ministerstwa Oświaty i Niemieckiego Centralnego Instytutu Pedagogicznego będzie utworzenie komisji, zajmującej się zagadnieniami politechnizacji nauczania w mieście i na wsi. Komisja ta sprawdzałaby i uogólniała istniejące doświadczenia, śledziłaby i popierała nowe zjawiska w tej dziedzinie. Szkoła przyszłości, o której przed stu laty mówił Karol Marks, zaczyna przybierać realne kształty”.

Następnie minister Lange określił zasadnicze zadania Ministerstwa Oświaty i Niemieckiego Instytutu Pedagogicznego. Mówiąc o socjalistycznym wychowaniu nauczycielstwa minister oświadczył:

„Najważniejszym zadaniem dla organizacji partyjnych w szkołach, dla państwowych władz oświatowych i Związku Zawodowego nauczycieli i wychowawców jest konsekwentna i przekonująca praca nad socjalistycznym wychowaniem wszystkich naszych nauczycieli. Proces jest trudny i długotrwały, nie można więc tracić ani chwili czasu w jego przeprowadzeniu. W związku z poważnymi zaległościami w socjalistycznym wychowaniu zaleca się wszędzie i z całą konsekwencją podjąć studia marksizmu-leninizmu, a zwłaszcza materializmu dialektycznego. To studium będzie wówczas sensowne i pożyteczne w pracy, gdy będzie ściśle powiązane z perspektywą naszego socjalistycznego rozwoju i polityczno-ideologicznymi zasadami socjalistycznej odbudowy, oraz z podstawowymi zagadnieniami pracy pedagogicznej”.

Ścisłe powiązanie nauczania z produkcją, teoretycznego wykształcenia z pracą produkcyjną, pomoże stopniowo przezwyciężyć różnice między pracą umysłową a fizyczną.

M. M.

Z ŻYCIA ARTYSTYCZNEGO NRD

Literatura. Tegoroczną nagrodę literacką im. Henryka Manna otrzymali Herbert Jobst, Rosemarie Schuder, Hans Grundig. Nagroda powyższa ufundowana przez Niemiecką Akademię Sztuki, jest corocznie przyznawana twórcom, których dzieła mają znaczenie dla rozwoju socjalistycznej przyszłości Niemiec. Na najważniejsze cechy pisarstwa laureatów stara się zwrócić uwagę „Berliner Zeitung” z dn. 29. 3. br.